VIÐMERKINGAR

Forskerpark i Færøerne

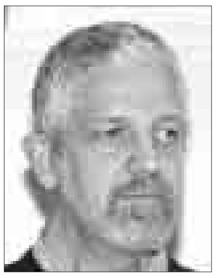

Bjørn Harlou
Landsdyrlæge
På vegne af styrings-gruppen

I et interview med Dagur og Vika d. 16.08.2005 gav Herman D. Oskarsson, búskaparfrøðingur, blandt andet udtryk for, at markedskræfterne ville sørge for, at udenlandsk kapital og know-how af sig selv ville komme til Færøerne for at forske, hvis den så nogen basis herfor - underforstået at der ikke på Færøerne er nogen basis for erhvervsrettet forskning - og at det i øvrigt ikke er en offentlig opgave at drive erhvervsrettet forskning inden for bioteknologi og bioinformatik. Tilsvarende synspunkter fremføres af Johnny í Grótinum, formaður í Búskaparráðnum, i en artikkel i Sosialurin d. 17.08.2005. Det anføres blandt andet, at det offentlige skal holde sig fra at styre og finansiere erhvervsforskning. I stedet for skal myndighederne oplyse om mulighederne på Færøerne og skabe gode rammer for forskning og så overlade det til erhvervet selv at finansiere og afgøre hvad der skal forskes i.

Den nævnte kritik af situationen for den erhvervsrettede forskning på Færøerne rammer plet og deles fuldt ud af den styringsgruppe, som har stået for udarbejdelsen af "Frágreiðing og tilmæli í sambandi við stovnsetan av granskarapark". Det er et problem, at der stort set ikke foregår erhvervsrettet forskning på Færøerne, som kan tiltrække udenlandsk kapital og *know-how*. Der er ingen grund til at forvente at udenlandske investorer og forskere af sig selv skulle få øje på mulighederne på Færøerne, når der i forvejen findes andre lettere tilgængelige og mere attraktive forskningsmiljøer i Europa, USA og Japan.

Men styringsgruppen har den opfattelse, at der kan og bør gøres noget ved problemet, hvis Færøerne ikke skal fortsætte med at være leverandør af uforædlede bulkvarer. Efter styringsgruppens opfattelse vil en forskerpark kunne medvirke til at løse problemet ved at skabe de fysiske rammer for opbygning af et vidensmiljø inden for bioteknologi og bioinformatik, og hermed sætte Færøerne på landkortet.

Forskning - både grundforskning og anvendt forskning - forudsætter tilstedeværelsen af *brains, briks and capital*. Hvis der skabes gode fysiske rammer (laboratoriefaciliteter) og gode finansieringsmuligheder (privat og offentlig kapital) vil det være muligt at tiltrække højt kvalificerede forskere *(know-how)* også til Færøerne.

Forskerparkens opgave er at tilbyde gode faciliteter (laboratorier og kontorer) for forskere og virksomheder, som har ideer der kan kommercialiseres. Forskerparkens opgaver kunne billedligt sammenlignes med Norðlandahúsið. Det er ikke Norðlandahúsið, som fremfører symfonikoncerter, opfører skuespil eller maler udstillede malerier, men Norðlandahúsið danner den fysiske ramme for symfonikoncerter, skuespil, udstillinger og andre kulturarrangement med både færøske og udenlandske medvirkende. Uden Norðlandahúsið ville kulturelle arrangementer have vanskeligere vilkår, og det ville være svært at tiltrække større udenlandske kulturelle arrangementer til Færøerne. Forskerparken skal ligesom Norðlandahúsið stå for de fysiske rammer for forskningen, men ikke selv udføre forskningen i laboratorierne.

I "Frágreiðing og tilmæli í sambandi við stovnsetan av granskarapark" forslås det, at der ansættes tre internationale anerkendte forskningsprofessorer inden for henholdsvis human genforskning, industriel bioteknologi og dyregenforskning. Formålet med de tre forsknings-professorater er, at de skal medvirke til kickstarte forskningen i forskerparken. Når der lægges vægt på, at de tre forskningsprofessore skal være internationale kapaciteter inden for deres områder, er det for at sikre, at de foruden deres færøske forskningsmidler kan tiltrække udenlandsk kapital og *know-how* til deres forskningsprojekter og herigennem skabe spinoff til det færøske forskningsmiljø. Det forslås, at de tre forskningsprofessorater gøres tidsbegrænset til 5 år, hvorefter det forventes, at det færøske forskningsmiljø i og omkring forskerparken er blevet så velrenommeret også internationalt, at det i stor udstrækning selv er i stand til at tiltrække risikovillig kapital og forskere fra både Færøerne og udlandet.

Forskerparken opgave er således at skabe nogle gode fysiske rammer, som det offentlige stiller til rådighed for forskningen, der skal betale for leje af laboratorielokaler og kontorer og for andre service ydelser, som forskerparken kan tilbyde på markedsvilkår. Finansieringen af den forskning, som skal foregå i forskerparken, kan være offentlig eller privat afhængig af om det drejer sig om grundforskning eller anvendt forskning. Det er således misforståelse, når forskerparken opfattes som offentlig erhvervsforskning.

Det er ligeledes en misforståelse, når forskerparken opfattes som et ønske om offentlig styring af den erhvervsrettede forskning. Der er tale om en offentlig prioritering forskning inden for disse fagområder, fordi Færøerne har nogle naturlige ressourcer - humane gener og fisk - som har et potentiale for kommercialisering i bioteknologisk sammenhæng. Indholdet og styringen af den forskning inden for bioteknologi og bioinformatik, som skal foregå i forskerparken, vil suverænt være bestemt af de forskere og de virksomheder, som etablere sig i forskerparken. De fysiske rammer - laboratorier og kontorer i forskerparken - stilles af det offentlige til rådighed for forskningen på markedsvilkår. Ledelsen af forskerparken vil ikke få nogen indflydelse på forskningen udover at sørge for at udlejningen foregår til projekter inden for områderne bioteknologi og bioinformatik.

Á ferð við Johannu

Sólvit Simonsen

Tað bleiv ringt til mín úr Vági og boðað mær at koma við sluppi til Torleivhavn í Íslandi. Síðani bleiv boðið mær at eg kundi taka nakrar menn við, og hetta tilboðið endaði við at týsdagin 2. august fóru fýra glaðir sandingar og ein glaður skúvoyingur á ferð suður til Vágs at fara til Íslands við Johannu.

Vit fóru í Kioskina á Smyrli og keyptu okkum ferðaseðil, tey hugdu við, tí allir hesir skipsmenninir høvdu hálva pensionistabilett. Vit komu til Vágs, har bussurin koyrdi okkum líka á keiina til Johannu, har ein blíður og týður skipari tók ímóti okkum. Nú fingu vit at vita, at tað var ikki heilt greitt við íslandstúrinum, men vit skuldu ikki verða við sviðusoð, tað skuldi verða ein túrur álíkavæl.

Út á seinnapartin mikudagin kom beskeð, at nú var greitt at fara, og so bleiv beinanvegin gjørt klárt at fara. Segl blivu heisað, olja, vatn og proviantur tikin og sjóklárt bleiv gjørt, og síðan sigldu vit mikukvøldið. Vit fóru norð eystan fyri og steðgaðu á á Kirkjubønesi, har ein bátur kom av Havnini við einari telefon.

Síðan bleiv hildið norðurum, og tá ið klokkan var farin av midnátt, vóru vit komnir norður um Mjóvanes, og tá tók okkara vakt við. Siglt bleiv norður ígjøgnum Djúpini, men tá ið vit komu norður um lá hann tráður av útnyrðingi, so vit máttu viðganga, at gott var við einum stýrhúsi. Men vit vistu eisini, at Johanna skuldi síggja út sum tá ið hon kom til Føroya fyri 120 árum síðani; men longu fyrstu frívaktina hjá okkum var vindurin blivin rúmari, seglini stóðu væl og froyurin stóð frá bógnum, ja, hon kom heilt upp á 10 míl.

Hetta var ein havnafest, vit vóru bodnir til, sum byrjaði fríggjadagin fimta august. Eg legði til merkis, at lugarprátið kom beinanvegin í hæddina sum í gomlum døgum, og har bleiv tosað bæði um mannfólk og konufólk, og eisini funnu vit útav, at miðalaldurin á manningini var 67.

Vit náddu ikki inn fríggjakvøldið, men vóru út fyri havnini kl. 07.00 leygarmorgunin, fingu seglini niður, og tá ið vit høvdu ligið uttan fyri havnina komu vit inn kl. 10.00. Har vórðu vit varugir við beinanvegin, at har var gjørt burturúr, menninir, sum høvdu fyrireikað, vóru í seyðalitaðum troyggjum og høvdu føroyska húgvu á høvdinum. Vit fingu at vita, at vit skuldu gera minst tríggjar túrar út um at sigla við fólki og vísa teimum skipið. Men tað mátti avlýsast, tí vit høvdu ikki meira enn bundið, tá brann hann á við ódnarveðri, so har gjørdist onki uttan at seta allar endar á land og vera glaður, at man lá í tryggari havn.

Har bleiv so gjørt upp á tann mátan, at ein góður landgangur bleiv lagdur umborð, og fólk vóru vælkomin um borð at síggja skipið. Eitt lítið beløb varð tikið fyri tað, hetta ornaðu íslendingarnir, tí teir høvdu leigað skipið. Síðani blivu vit um kvøldið bodnir til eina grillfest uppi í býnum, men har gjørdi ódnarveðrið eisini um seg, so vit endaðu inni í einum stórum bilskúri. Men har manglaði onki, hvørki til matna ella at drekka. Og so var tað havnafestin á keiini. Har skuldi stórt bál tendrast, men tað bleiv avsligið vegna storm. Men teir settu tveir stórar trailarar til lívd, soleiðis at orkestrið og sangarinnan stóðu inni og fólki royndi at vera í lívd so frægt sum tilbar. So kom tørnið til okkum at dansa føroyskan dans. Tað var ikki bara sum at siga tað, í styrki 30 og úti. Men vit bóru okkum ikki undan, vit løgdu fyri, og stórur partur av íslendingunum kom uppí. Teir vóru skjótir at koma eftir stevinum og hildu tað vara ógvuliga stuttligt.

Sunnudagin vóru vit bodnir á ráðhúsið at síggja film og til gott kaffi. Ráðhúsið átti kommunan. Har var baðstova, matstova og ballsalur og ymiskt annað.

Mánamorgunin var okkara góði vinur Dávid og bjóðaði okkum busstúr. Vit vóru við Geysir og Gullfoss og greiddi David væl frá á øllum túrinum.

Tá ið vit komu aftur umborð, stóðu øll klár, sum høvdu fyrireikað havnafestina, og so vit út um at sigla við teimum. Síðan vórðu vit bodnir aftur á ráðhúsið. Har var ikki smávegis blíðskapur. Har vóru nógvir góðir rættir at eta og tað at drekka, sum tú vildi hava. Meðan vit høvdu verið busstúrin, hevði Rúni Hentze frá Sjómansheiminum í Reykjavík verið um borð og segði, at hann hevði fegin viljað sæð okkum á Sjómansheiminum. So sjálvt um tað var seina á kvøldið, tá ið vit vóru lidnir á Ráðhúsinum, ringdu vit til Rúna og hann svaraði: eg eri longu á veg út í bildin eftir tykkum. So vit aftur á Sjómansheimið við Rúna og høvdu eina stak hugnaliga løtu á Sjómansheiminum, so tað bleiv út á náttina, áðrenn vit komu aftur til skipið við Rúna, og tá var gott at fáa fatur í Johannu og sleppa inn um koyggjustokkin.

Kl. 10.00 týsmorgunin gjørdu vit sjóklárt og fóru undir heimreisuna, allir á einum máli um, at blíðskapurin hjá frændum okkara vestan havn hevði verið fyrimyndarligur. Heimreisan gekk við allarfínasta veðri, so Johanna ordiliga vísti okkum, hvussu góðan frítíðartúr hon kann bjóða eldri sjómonnum.

Hóskvøldið á midnátt komu vit aftur á Vág og takkaðu hvørjum øðrum fyri ein minnisríkan túr. Eg vil einaferð enn so hjartaliga takka skipsfeløgum mínum fyri tann deiliga túrin.

Annars vil eg ráða til at gera eini túr við Johannu. Hon hevur 21 koyggjur og ber tað væl til hjá einum bólki at leiga hana.